

**Islands præsident
Guðni Th. Jóhannessons
tale ved fest
i anledning af 50-året for
vulkanudbruddets afslutning
på Vestmannaeyjar
den 3. juli 2023**

Statsminister,
ambassadører,
borgmester,
andre folk her fra øerne og gode gæster.

„Møde holdt d. 3. juli 1973 i beredskabsstyrelsens nævn på Vestmannaeyjar godkender bekendtgørelse med denne ordlyd: Ifølge eksperter og forskeres vurdering er det et faktum, at krateret er lukket og at den vulkanske aktivitet i bjerget er ophørt.“

Med disse ord indledte beredskabsstyrelsens nævn sin erklæring her i byen for et halvt århundrede siden. Vulkanudbruddet var forbi, godt et halvt år efter at en udbrudssprække åbnedes tæt på det sted, hvor vi står nu. I løbet af de første timer, natten til den 23. januar, lykkedes det at evakuere alle byens indbyggere, men hvad ville der så ske derefter? Ingen kunne vide, hvor længe den vulkanske aktivitet ville vare, hvor meget ravage den kunne forvolde, hvornår og hvorvidt folk fra Vestmannaeyjar atter kunne vende tilbage til deres hjem og arbejdspladser.

Al denne uvished formulerede Islands præsident så godt i en tale til nationen samme dag, katastrofen begyndte. Samtidig beskrev han alle landsmænds fælles ønske og bøn, at livet på Vestmannaeyjar ville blomstre på ny. Og til sidst sagde Kristján Eldjárn det, som var sandt dengang og forhåbentlig altid vil gælde: „Der skal mindre end denne uhyrlighed til, for at islændinge føler, at denne fåtallige nation mest af alt minder om en stor familie, som ved, at det, som den ene udsættes for, det udsættes alle for.“

Kære folk her fra Vestmannaeyjar og andre tilhørere: Vi fejrer nu med glæde i hjertet, at nøden fik en ende. Vi fejrer udbruddets afslutning og ser med et lyst blik fremad.

Vi mindes også, at det nu er omtrent tres år siden, at der begyndte et undersøisk udbrud her mod sydvest. Nyt land rejste sig med tiden fra havet, øen, der snart fik navnet Surtsey, selvom ikke alle folk fra Vestmannaeyjar har været tilfredse med det navn. Lige siden har vi nøje fulgt, hvordan flora og fauna har udviklet sig på øen og bedrevet forskellig videnskab og forskning.

I begyndelsen af året mødtes mange af os her på Heimaey, mindedes det vendepunkt, at der var gået halvtreds år, fra udbruddet begyndte. Man gik i fakkeltog fra Landakirkja, vi gik under kirkegårdsporten, hvor de stærke skriftord er skrevet: „Jeg lever og I skal leve.“ I månedsvis spyede naturkræfterne ild og glødende aske, men aldrig forsvandt stenbuen under asken.

I det gode optog den mørke vinterdag så vi hinanden i faklernes skær. Vi mærkede alle, tror jeg, så tydeligt den fælleskabsfølelse, som kan råde her, den fælleskabsfølelse, som landets præsident i sin tid beskrev, og som jeg ved, at vi islændinge stadig kan udvise, når nøden presser på.

De følgende dage og uger mærkede jeg dog også, at folk ikke kun vil huske det, som gik godt og blev gjort godt. Det skiller sig ganske vist ud; solidariteten og udholdenheden, sliddet, men også viddet, ikke mindst de innovative metoder til sænke lavastrømmens fart – og på samme måde al mulig hjælp inde på fastlandet, boliger for længere eller kortere tid, arbejde og nye fiskerihavne for en tid, skoleklasser for børn og unge.

Dette skal der takkes for, for ikke at nævne det, at kun ét menneske mistede livet på øen i de måneder, som udbruddet rasede. Vi skal også værdsætte al støtten udefra, økonomisk støtte og teknisk udstyr, for ikke at glemme det forfriskende ophold i Norden for ø-drenge og -piger.

Denne historie kender vi godt. I sin tid fulgte landsmændene begivenhedernes gang tæt. Der blev sendt nyheder herfra og dér førte Árni Johnsen an i kampen, en mand fra Vestmannaeyjar med hud og hår. Fortællinger, kilder og erindringer har vi siden gemt vidt omkring, blandt andet i Eldheimar, hvor man kan få kundskab om de vældige strabadser, de enorme ødelæggelser og bygdens genopbygning.

Ja, hele historien skal vi bevare og fortælle i alle dens afskygninger. På den måde sikres det bedst, at vi lærer af den. På den måde sikrer vi, at de næste generationer nyder godt af opnået erfaring, de, som næste gang er nødt til at møde farer og vanskeligheder.

Men kære ø-folk! Nu skal glæde og gejst råde, fryd og gammen i en god stund. Festen er begyndt og ikke mange steder er folk født til festlighed, som her på denne smukke ø – for her dukker anledningerne dertil regelmæssigt op. Nu i år fremviste øboerne Islands mestertitlen i herrehåndbold og måske var det ikke kun deres evner i denne udmærkede sportsgren, der var afgørende. „Året 1973 var der udbrud i Vestmannaeyjar,“ sagde en af spillerne, efter at sejren var hjemme: „Folk skovlede og skovlede, men man kunne aldrig se nogen forskel. Men samfundet holdt aldrig op med at skovle. Dette samfund blev stærkere af den grund og vi giver aldrig op.“

Margrét Lára Viðarsdóttir, en af Islands bedste fodboldspillere, både før og nu, har en lignende holdning. „Jeg tænker i løsninger og tror på, at jeg kan give mig i lag med hvad som helst,“ sagde hun engang – og tilføjede så, at Vestmannaeyjar efter hendes vurdering er det smukkeste sted i verden.

Kære venner: Det ligger mig fjernt at betvivle den beundrede ø-piges ord. Jeg takker til sidst for den gæstfrihed og gode vilje, som Eliza og jeg og vores familie altid har nydt på disse kanter. Glædelig fest i anledning af vulkanudbruddets afslutning!